

Bijlage 1

Het programma Beter Beschermd

In een brief van 8 juni 2006 (TK 2005-2006, 29 815, nr. 76) ontvingen de Kamerleden informatie over de activiteiten die in gang werden gezet om de jeugdbescherming beter te organiseren, sneller en effectiever te maken. De brief beschrijft de gesignaleerde problemen en de beoogde oplossingen. De gekozen werkwijze voor het ontwerpen van de oplossingen bestond uit een programmastructuur met daarbinnen drie projecten. Het programma 'Beter Beschermd' zou, aldus de brief, in beginsel eindigen tegen het voorziene einde van de vorige kabinetsperiode. Ik stel echter vast dat de gekozen werkwijze, waarbij uitvoeringspartners en medebestuurders intensief betrokken zijn bij probleemanalyses en bij het ontwerpen – en niet alleen invoeren – van de verbeteracties, leidt tot positieve en snelle veranderingen. Ik vind het daarom niet verstandig die programmatische werkwijze nu te veranderen. In de komende jaren zal het accent minder komen te liggen bij het ontwikkelen van nieuwe activiteiten maar meer bij de invoering van het nieuw ontwikkelde beleid en de nieuwe wetgeving.

De structuur van het programma is wel aangepast aan de stand van de ontwikkelingen. Het programma omvat thans vier projecten die zich alle richten op de uitvoering van belangrijke aspecten van de in de brief genoemde uitgangspunten.

1. Besluitvorming over inzet van kinderbeschermingsmaatregelen

Project: 'Afstemming werkwijze in de keten'

Doel

Als een ernstig opvoedingsprobleem voor of met een kind niet in een vrijwillig hulptraject kan worden opgelost, moet er snel duidelijkheid komen over de vraag of een kinderbeschermingsmaatregel uitkomst biedt. Met zo'n maatregel zal de benodigde hulp en ondersteuning dan toch geboden kunnen worden. Snelle – maar zorgvuldige – besluitvorming over het inzetten van een maatregel is alleen mogelijk als de organisaties die bij die besluitvorming betrokken zijn, efficiënt samenwerken.

Aan die samenwerking kon nog het nodige verbeteren, zo rapporteerde de minister van Justitie vorig jaar in zijn brief aan uw Kamer.¹ Er bleken, behalve in crisissituaties, gemiddeld zeker 320 dagen te verlopen vanaf het bekend worden van een zorgelijke situatie van een minderjarige, totdat op grond van onderzoek van bureau jeugdzorg en Raad voor de Kinderbescherming, de kinderrechter een maatregel had opgelegd en een (gezins)voogdijwerker zijn eerste contact had met het gezin of het kind. De minister meldde de start van zes proefprojecten in het land die informatie zouden moeten opleveren over aanmerkelijk kortere doorlooptijden en *good-practices*.

Resultaat

Inmiddels hebben niet zes maar zeven regionale proefprojecten laten zien dat er in ieder geval één werkwijze is die de samenwerking aanmerkelijk verbetert tussen de betrokken afdelingen van de bureaus jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming én de kinderrechter. De proefprojecten hebben vastgesteld dat het "casusoverleg bescherming" de kern van de nieuwe werkwijze moet vormen. Dit leidde ertoe dat sinds april van dit jaar alle proefprojecten vanuit deze kern werken aan de beschrijving van een 'Best Practice' die vanaf begin 2008 landelijk zal

¹ TK 2005-2006, 29 815, nr. 76, onderdeel 3.B.

worden ingevoerd bij alle bureaus jeugdzorg en alle vestigingen van de Raad voor de Kinderbescherming en met betrokkenheid van alle rechtbanken. Het gaat bij die werkwijze om andere situaties dan de crisisgevallen, waarin ook nu al bijzonder snel wordt gehandeld en partijen elkaar goed weten te vinden.

De werknorm voor de doorlooptijd in de proefprojecten bedraagt maximaal twee maanden. Dit betreft de doorlooptijd vanaf het bekend worden van een probleemsituatie bij het bureau jeugdzorg tot de beslissing van de kinderrechter. Vervolgens moet de (gezins)voogdijwerker binnen vijf dagen persoonlijk contact hebben met het gezin of het kind. Deze werknorm kwam voort uit een vóór de start van het project belegde expertbijeenkomst met deelnemers uit de uitvoeringspraktijk, de wetenschap en het beleid. Er zijn aanwijzingen dat de werknorm een goede doorlooptijd voor het merendeel van de gevallen is: snel maar lang genoeg om de benodigde informatie beschikbaar te kunnen hebben. Het lijkt de juiste balans om de belangen van kinderen te kunnen waarborgen. Alvorens de werknorm officieel vast te stellen, wil ik echter een goed onderbouwde analyse of deze doorlooptijd inderdaad de belangen van het kind het beste dient. Vóór de zomer van volgend jaar zal ik daarover een besluit nemen, in overleg met de provinciale en regionale bestuurders.

2. Zorgvuldige en snelle informatie-uitwisseling tussen de partners

Project: 'Informatiemanagement'

Doel

Om snel besluiten te kunnen nemen over de inzet van kinderbeschermingsmaatregelen moet de benodigde informatie tijdig voor handen én juist zijn. Om dat structureel voor elkaar te krijgen, is in het begin van dit jaar het project 'Informatiemanagement' gestart.

De activiteiten richten zich zowel op verbetering van het proces van informatieoverdracht als op de kwaliteit van de informatie die overgedragen wordt.

Het proces wordt verbeterd door de uitwisseling van informatie tussen de bureaus jeugdzorg, de Raad voor de Kinderbescherming en de rechtbanken gemakkelijker te maken. De kwaliteit van de informatie wordt verbeterd door helder te maken wie, welke informatiebehoefte heeft en door een gedeeld begrippenkader te ontwikkelen. Zodoende zal informatie die uitgewisseld wordt helder en betrouwbaar zijn.

Resultaat

Nog dit najaar zal beveiligd e-mailverkeer tussen de organisaties in de jeugdbeschermingsketen mogelijk worden. Ook zal tegen het eind van dit jaar een internetapplicatie beschikbaar komen die voorziet in beantwoording van vragen uit de uitvoeringspraktijk over privacykwesties.

Daarnaast is het de bedoeling dat één van de proefprojecten voor verbeterde afstemming van de werkwijze gaat fungeren als een proeftuin voor de verwijzindex risicojongeren.

Verder zijn er verbeteracties gericht op de standaardisering van de informatieoverdracht tussen organisaties. Aan de basis daarvan staat een informatie-analyse die in het voorjaar van 2008 start. Het is in ieder geval zeker dat een ondersteunend systeem voor het casusoverleg wordt ontwikkeld. Het is de bedoeling dat een basisversie voor de ondersteuning van het casusoverleg al beschikbaar is als de landelijke invoering van de nieuwe werkwijze van start gaat, dus in de eerste helft van 2008. De structurele verbeteringen in de informatievoorziening zullen in 2008 en 2009 geïmplementeerd worden.

3. Professionele uitvoering van de gezinsvoogdij en de voogdij

Project: 'Uitvoering kinderschermingsmaatregelen'

a. Deelproject 'ondertoezichtstelling'

Doel

De ondertoezichtstelling wordt uitgevoerd door gezinsvoogdijwerkers. Zij hebben veel professionele bagage nodig om dat goed te kunnen doen. Zij moeten immers in een gezin of met een kind aan de slag dat de noodzakelijke hulp niet vrijwillig accepteert. Het Deltaplan biedt de gezinsvoogdijwerker een nieuwe werkwijze waarvan tijdens een evaluatie is vastgesteld dat deze tot grotere tevredenheid leidt bij cliënten én bij de gezinsvoogdijwerkers dan de traditionele manier van werken. Een belangrijk aspect van de werkwijze is dat meteen duidelijk is aan welke doelen het gezin moet werken om de ondertoezichtstelling niet langer nodig te maken. Het doel van het project is om ervoor te zorgen dat alle gezinsvoogdijwerkers volgens deze methode gaan werken. Daarbij hoort ook een verlaging van de zogenoemde 'caseload' tot gemiddeld 15 kinderen per (full-time) werker. Met dit aantal kinderen heeft de gezinsvoogdijwerker voldoende contacttijd met het kind en het gezin om de methode effectief te kunnen toepassen.

Resultaat

Ondanks de grote druk op de bureaus jeugdzorg door de grote instroom van zaken, door de wisselingen van personeel en door diverse verandertrajecten, wordt in 2007 en 2008 volop geïnvesteerd in de landelijke invoering van de werkwijze. Scholing van gezinsvoogdijwerkers, maar ook van teamleiders en gedragsdeskundigen vindt overal plaats. Dit zal ertoe leiden dat tegen het eind van 2008 alle medewerkers die op 1 januari 2008 in dienst zijn, getraind zullen zijn in de toepassing van de Deltamethode. Iedereen die in de eerste acht maanden van 2008 in dienst treedt, zal de training op 1 april 2009 hebben doorlopen.

Om wederzijdse garanties te verkrijgen voor het invoeren van het Deltaplan, inclusief het terugdringen van de 'caseload', heeft de minister voor Integratie, Jeugdbescherming, Preventie en Reclassering op 25 januari van dit jaar een convenant ondertekend met de provincies en de besturen van de bureaus jeugdzorg en landelijk werkende instellingen. In het convenant is afgesproken dat de 'caseload' eind 2007 gemiddeld 17,5 zal bedragen en eind 2008 moet zijn gedaald tot gemiddeld 15 per (full-time) werker. Naar het zich thans laat aanzien zal het merendeel van de provincies/grootstedelijke regio's de afspraak kunnen nakomen. Inmiddels is ook overeenstemming bereikt tussen mijn departement, de provinciale en regionale bestuurders en de bureaus jeugdzorg over de financiering.

Verder is de voorbereiding gestart voor een evaluatieonderzoek dat in 2010 inzicht moet geven in de manier waarop de nieuwe werkwijze wordt uitgevoerd en of de nieuwe werkwijze leidt tot een verkorting van de gemiddelde looptijd van de ondertoezichtstellingen, een daling van het aantal uithuisplaatsingen en een verkorting van de duur van de uithuisplaatsingen.

b. Deelproject 'Voogdij'

Doel

De voogdijwerkers voeren de gezagstaken uit als de rechter een voogdij heeft opgedragen aan een instelling. Kinderen kunnen om meerdere redenen onder het gezag van een bureau jeugdzorg of een landelijk werkende instelling voor voogdij en gezinsvoogdij worden geplaatst. Dat gebeurt bijvoorbeeld als de ouders het gezag is ontnomen, of als er geen volwassene is die het gezag op zich neemt. Voor deze belangrijke en moeilijke taak moeten voogdijwerkers goed zijn toegerust. In het kader van dit deelproject wordt nu, analoog aan het Deltaplan, een

werkwijze ontwikkeld voor de uitvoering van voogdijen. Instellingsvoogdijen worden uitgeoefend door het Nidos (in het geval van alleenstaande minderjarige vreemdelingen) en de bureaus jeugdzorg (in alle andere gevallen).

Resultaat

Inmiddels is gestart met de ontwikkeling van de werkwijze waarvoor nu eerst een theoretische onderbouwing wordt gemaakt. De werkwijze voor Nidos wordt ontwikkeld door Pro Education en voor de bureaus jeugdzorg door een consortium van Collegio en CoAct Consult. Dit najaar zal de theoretische onderbouwing gereed zijn. Intussen worden ook voorbereidingen getroffen voor de start van pilots. Op basis van de ervaringen in de pilots wordt de beschrijving van de nieuwe werkwijze gemaakt. Naar verwachting is het Handboek Methodiek Voogdij, bestemd voor de voogdijwerkers bij de bureaus jeugdzorg, rond de zomer van 2008 gereed en start de scholing in de methodiek eind 2008. Bij de bureaus jeugdzorg is bewust even gewacht met het voogdij-traject omdat een gelijktijdige invoering met de werkwijze voor gezinsvoogdij een te grote druk zou leggen op de personele capaciteit van de bureaus.

Bij Nidos is de oplevering van de vernieuwde methodiek voogdij gepland in februari 2008 en zal vanaf eind 2008 de methodiek door alle voogdijwerkers worden toegepast.

4. Wijziging van de kinderbeschermingswetgeving

Doel

De kinderbeschermingswetgeving moet zodanig zijn dat er in de uitvoeringspraktijk geen belemmeringen zijn om te kunnen voldoen aan de internationale verplichtingen van Nederland en aan de gerechtvaardigde verwachtingen die onze samenleving heeft ten aanzien van het beschermen van kinderen. Dat betekent dat de wetgeving onder meer moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Bij de keuze voor een gezagsbeperkende of gezagsontnemende maatregel wordt voorrang gegeven aan het belang van de minderjarige;
- De toetsing van de noodzaak tot voortzetting van een ondertoezichtstelling of instellingsvoogdij is volledig en eenduidig geregeld;
- De rechtspositie van ouders, minderjarigen, verzorgers en belanghebbenden is duidelijk, eenduidig en eenvoudig geregeld.

Resultaat

Een werkgroep heeft in augustus 2006 het advies 'Kinderen Eerst' aangeboden aan de minister van Justitie. Dit advies vormt de basis voor een voorstel waarmee de kinderbeschermingswetgeving zal worden aangepast. De belangrijkste elementen uit het concept-voorstel zijn in deze brief beschreven bij de uitgangspunten 2, 4, 5 en 6 hierboven. Tijdens de consultatieronde, die in november a.s. zal starten, zullen betrokken organisaties en inspecties de regering adviseren over het voorstel. Meteen na de consultatieronde, als duidelijk is voor welke onderdelen van het voorstel veel draagvlak bestaat, zal een aanvang worden gemaakt met het implementeren van die onderdelen van het wetsvoorstel voor zover daar geen wetswijziging voor is vereist. Tijdens de consultatieronde zal de betrokken uitvoeringsorganisaties meteen worden gevraagd naar de te verwachten gevolgen voor hun organisaties indien het voorstel wet zal worden. Naar verwachting zal het wetsvoorstel in de eerste maanden van 2008 voor advies aan de Raad van State worden gezonden en rond de zomer van 2008 aan uw Kamer